

בצאת סירים

(קטע מסיפור)

הפרק "בצאת סירים" הכתוב מתוך נסיון-אישי מגולל תמונה של שילוב-פעולות בין כיתת-סירים נרעזת לבין מכלול הכוחות, — על המכ"י המרגמות והתותחנים, שבקטע החזית אשר ממנה היא מסתגרת קדימה, דרך מערך אויב "צפוף" לכאורה. אכן, כאן מלחמה זעירה-שבועיות — אחוזה ושלובה במסגרת של "מלחמה סדירה".

לבש הסייר את גלימת-ההסוואה, והידק היטב את כל השנצות, — ליד קרסוליו, על בטנו, מתחת לסנטרו ועל עורפו ופורשו מכל הבלי העולם, למגדול ועד קטן. שוב אינו שייר לא לעצמו, לא לממונים עליו ולא לזכרונותיו. הוא קושר את הרימונים ואת הסכין לחגורתו וטומן בחיקו. מתחת לחולצה, את אקדחו. כך מדיר הוא את עצמו מכל חוקי-אנוש. מעמיד עצמו מחוץ לחוק, ושוב אינו סומך אלא על עצמו בלבד. הוא מוסר לרבי-הסמל של הפלוגה את כל תעודותיו, מכתביו, תצלומיו, אותות-ההצטיינות והמדליות; לשליח המפלגה — את כרטיס-המפלגה, או כרטיס הקומסומול שלו. כך הוא מדיר עצמו מכל עברו ועתידו, בגנוז את כל אלה בלבד בלבד.

בן-בליישם הוא. כצפור ביער. ובהחלט יכול היה לוותר על שפת אנוש ולהסתפק בשריקת עופות לשם מתן אותות לחבריו. לאחדים הוא עם השדות, היערות, והערצים. נהפך הוא, כביכול לשד-רוח אשר למקומות הללו — רוח-אימים אורבת, המספח בעמקי מחוץ מחשבה אחת בלבד: משימתו.

כך נפתח משחק-הקדומים, שאין בו אלא שתי נפשות פעילות: האדם והמות.

* * *

מששילח הלויטנט טראבקין את אנשיו קדימה, הלך לו, בלויית מישצ'ירסקי וקצין החפרים בוגורקוב, אל פאת-המערך הקדומנית. מישצ'ירסקי היה עצוב. הענין הוא, כי משנודע לו, לתת-הקולונל גאלייב, ראש-מטה הדיביזיה, כי הסייר הותיק אניקאנוב, משירותי העורף, חזר אל החזית מתוך התנדבות, — לא האריך בהרהורים והחליט להשאיר את מישצ'ירסקי כאן כממלא-מקומו של טראבקין, היוצא עם קבוצה לסיור בעומק המערך של האויב.

"מי יודע, מה יכול לקרות, והסיירים נשארים ללא קצין" — אמר למפקד הדיביזיה, והלו הסכים.

היו שלושת הקצינים מפסיעים במפלשי-היער ומסיחים זה עם זה בלחישת. בעצמ, המדבר היה בוגורקוב, מישצ'ירסקי הנעצב היה מקשיב, ואלו טרבקין הביט נכחו בעינים מסולקות.

"לואי יבוא במהרה הקץ למלחמה", סיים בוגורקוב במפתיע והיה מלכסן מבטו כלפי הפרופיל הרציני של טרבקין.

טרבקין החריש. כל פעם שיצא לבצע משימה, היה נהוג מנהג שתקנות מיוחדת. שלושה מתחפשת זו, כמעט כדי נמנמות, עלו לו במאמצים רבים של כוח-הרצון. כל מראהו היה אומר כביכול: "כל מה שאפשר היה לעשות נעשה, ואשר יהיה יהיה".

על גבי פסגה רחבה, שחורש אשוחים צעיר עלה בה, נקבעו עמודות-האש של אחת הסוללות אשר לרגימנט התותחנים. התותחנים שקודים היו ליד כלי-היריה הקבועים בקרקע. משראו את טרבקין, היו מנפנים בידיהם וקוראים בקול:

„שוב אל המלאכה?“

„שוב“ — השיב טרבקין בלשון של צמצום.

בחפירת הקלעים כבר היו האנשים ממתנים לו. היו שם הקפיטן מושטקוב, הקפיטן גורביץ' ומפקדיהם של שתי פלוגות רגמנים. אניקאנוב ושאר סיירים ישובו שופים בחפירה ושוחחו בחשאי.

הקפיטן גורביץ' תיאר את שיתוף-פעולתם לפרטיו ודיקדוקיו:

„ובכן, אני עורך התקפת-סער ארטילרית קצרה על המטרה מספר 6 לשם הסחת דעתם של הרגמנים. הוזהר, טרבקין, ואל תסטה שמאלה, פן תיפגע בהתנפצויות פגזי. מיד אחר-כך אטיח יחד עם הרגמנים במטרה מספר 4. אם אראה זיקוק אדום שלך, אטיח במטרה 2, 3, 4, 5 ו-7 ואחפה על נסיגתכם.“

„הירו הרגמנים יריות טיווח?“ — שאל טרבקין.

„כן, הכל מוכן“ — הכריזו הרגמנים.

„גם המכ"י שלי מוכנות, על כל צרה“ — אמר מושטקוב.

ניכר היה, שכולם נרגשים.

טרבקין נשתרבו אל מעבר לתל-החזה והקשיב לפאת-המערך הקדומנית של הרגמנים. אי-בזה, מרחוק, השמיע פתפון זמר פוקסטרוטי; לצד שמאל המריאו אל על, פעם בפעם, זיקוקי-הארה לבנים. הוא חזר וקפץ לתוך החפירה, הפך פניו אל חבריו ואמר להם:

„הקשיבו לפקודת הפעולה!“

הסיירים קמו לאיטם.

„האויב מגן על חלקה זו בכוחותיה של דיביזיית הרגלים ה-131. לפי הידיעות שיש בידינו, חל שידוד-כוחות בעומקה של מערכת-המגן שלו. מפקד הדיביזייה ציווה לסייר בעורפו של האויב, לתהות על טיבו של שידוד-כוחות זה, על שיעור הרזרבים שבעין והטנקים המצויים ביד האויב, ואת כל הפרטים להודיע לפיקוד ע"י האלחוט.“

משהסביר טרבקין לסיירים את סדרי המסע, ומשהודיע להם, כי בתורת ממלא-מקומו הוא ממנה את אניקאנוב, הניד ראשו מנוד של שתיקה כלפי הקצינים שנשארו בחפירה, טיפס ועבר את תל-החזה ובחשאי שם פעמיו אל שפת הנהר. אחריו עשו כמוהו, בזה אחר זה, ברזניקו, ממוצ'קין, גולובי, סמינוב, בקוב ושלושה חפרים, שהופרשו לליווי החבורה. אחרון נתעלם אניקאנוב. הנתרים בחפירה עמדו תחתיהם כמה רגעים בלי נוע. אחר-כך הפסיר גורביץ' לפתע-פתאום גידוף ארוך ומפולפל, ביקש ממושטקוב שיתן לו י"ש, ואמנם לגם כוס מלאה בקימיט-פנים של תיעוב. גורביץ' לא היה תופס לשון-גידופים מעודו, ומעודו לא שתה יי"ש. נשתומם מושטקוב, אך לא אמר דבר.

אותה שעה נשתהה טרבקין בתוך שיח שפל-קומה הסמוך לחוף, הסיירים המתינו, אך טרבקין נתמהמה משום-מה. כך עמדו כשלוש דקות. לפתע פילח את האפלה זיקוק לבן של הרגמנים, ביוק בשריקה רסיסים מסמאי-עינים, וכסה באור חלבלי את הנחל הקטן, ואח"כ ככה פתאום כלעומת שניצת. אכן, לכך כנראה ציפה טרבקין, — מיד נכנס לתוך מי הנהר האפלים והקרים. אחריו — כל השאר. משצו חישימהר את הנחל הקטן, חזרו ונשתהו בצל גדתו המערבית והמתינו עד עבור התלקחותו של הזיקוק החדש. אח"כ הניח טרבקין לחפרים שיעברו קדימה, והוא הסיירים הלכו בעקבותיהם.

משעברו את המכתש, שהיה גדול הרבה יותר מכפי שנדמה היה לטרבקין למראית-עין מרחוק, נעצרו החפרים ועמדו. מכאן ואילך היו שדות-מוקשים.

והיו החפרים גוששים ומוקשים במוטות ארוכים, מקשיבים למגלה-המוקשים התלוי על חזהו של אחד מהם. ומפסיעים והולכים.

שוב נתלקח זיקוק. פחד אינסטינקטיבי הצמיד את הסיירים אל הקרקע. שוכבים היו על גבי משטח רך, ומדמים בנפשם, שכל העולם כולו רואה אותם באור זה של הזיקוק שהוא איום ונטול-חיים. אך הזיקוק כבה, ומסביב היתה דממה.

היו החפרים שוקדים שקידידיים והירה בתוך האפלה, מברגים את מנגנונייהתהדלקה מתוך כמה מוקשים. צרור אדיר של כדורים נותבים, שהטילו מכ"י, נישא מעל לראשים והלך למרחוק. הסיירים נפגו? צרור כיוצא-בזה נישא מצד שמאל בלוויית קול-נפוצים ניהר. גם מעדותינו ניטרטר לבדד קול של "מקסימון" (מכ"י כנית), וכדוריו — ברכת-שלום אחרונה מאנ"ש, — ניתרשרשו אישם מצד ימין.

החפר האחרון ראה באפלה תיל והחזיר פניו אל טרבקין, שהיה ווחל אחריו. טרבקין הניד ראשו. מיד החלו החפרים לגזור את התיל במספרים גדולים, ואותה שעה ניצת שוב זיקוק, ומיד אחרי פרץ נחשול של כדורים נותבים, שהיו מנצנצים והולכים בחושך-מצרים זה.

באורו של הזיקוק ראה טרבקין תל-חזה גרמני, מיני מכושים מגובבים בקירונ"ב מקום, חורשייער מאחורי החפירה השניה, ושלושה עצים שפגזים קירצפו אותם: הלא היא נקודת-מאחו שעל פיה רגיל הוא לכוון את הרוחות בעת התצפיות. הוא נטה נטיה כלשהי ימינה. בתוך האפלה שנשתררה הורה וזחננו הירוק של המצפן את האוימוט. מסביב שררה דממה. אך ידוע ידע, כי רמיה היא, וכי ייתכן שענינים רבות עוקבות אחריך בצלמות זה. ולא עוד אלא שגם נרעד קמעא מידו של חפר שנגעה בכתפו. אהא, התיל חתוך! פה נשתהו החפרים, כדי לשמור על המעבר, באם יוכרחו טרבקין ואנשיו לסגת; אך אם הכל יהיה כשורה, יוכלו בעוד חצי שעה, "לזחול" הביתה. אחד מהם נטל ברכת-פרידה מטרבקין. בלחיצת-יד חזקה. בעיניים, שכבר הסכינו לאפלה, התבונן בו טרבקין וראה שפם גדול וגלגלי-עיניים אפלים וחנננים. "מדויקוב! — הכירו טרבקין — הטוב שבחפרי הדיביזיה. בוגורקוב לא נהג מעשה כילי".

הסיירים זחלו בעד התיל החתוך, וכשהגיעו עד סמוך לתל-החזה הגרמני, נפגו: משמאל נשמע קול-התפוצצויות. האדמה רגזה בכבודת. כהרף-עין נשמע קול התנפצויות מימין. "גורביץ' מרביץ" — הרהר בלבו טרבקין.

הוא שמע משמאלו שיח גרמני. אניקאנוב וברו'ניקוב כבר היו בחפירה. שיחת-הדברים קרבה והלכה. טרבקין כבש נשימתו. שני גרמנים הפסיעו בתוך תעלת-הקשר והיו קרובים אליו קירבה יתירה, אחד מהם אכל מה שאכל. נשמע קול לעס. הם פנו לצד אחר. מעל לתל-החזה הופיע אניקוב; הוא סייע לטרבקין לקפוץ למטה.

שבעתם עמדו זה בצד זה בתוך החפירה הגרמנית.

טרבקין האזין; אח"כ הלך דרך תעלת-הקשר, שממנה יצאו זה עתה שני הגרמנים הנ"ל. תעלת-הקשר נסתעפה — במפנה חש פתאום טרבקין במגע-יד של אזהרה שנגע בו אניקוב. לאורך תל-החזה הפסיע גרמני. הסיירים נצמדו אל דופן החפירה. הגרמני נתעלם בחשיכה. לפי שעה היה הכל הולך למישרים. ולואי יוצליחו להיחלץ מן היער! טרבקין יצא בזחילה מתעלת-הקשר ונסתכל על סביבותיו. הוא הכיר את שירותטויו החשכים של בית היערן, שלעתים קרובות מאוד ראהו ב"פריסקופ הקלעים". סמוך לבית קבוע "תקע" של מכ"י. ואכן, משם מגיעים קולותיהם של גרמנים, המווכחים בהתלהבות על ענין מן העניינים. למישרים, כנראה, מוליכה הדרך אל היער. ואלו משמאלה של הדרך — תל, ועליו עץ, ומשמאלו של התל שפלה טובענית ואכן בשפלה הזאת עליהם ללכת.

* * *

מישצ'ירסקי ובוגורקוב היו עומדים בתוך החפירה, ולא גרעו עיניהם מן האפלה. פעם-בפעם היה נישא אליהם מושטקוב, או גורביץ', ושואל בקול חרישי: "נו, מה נשמע?" לא! הזיקוק האדום (האות: "גילו אותנו, אנו נסוגים") לא הופיע. כשלוש פעמים

(1) הברג (הפעיל) — להכניס בורג; ברג (פיצל) — לשלוף בורג (על דרך השרש ורשש). — המערכת.

(2) היינו: פג לבס, עצרו נשימתם. — המערכת.

החלו המכ"י הגרמניות לפעול, אך ניכרים הדברים כי אך יריה רגילה היתה זו, "על כל צרה שלא תבוא", "מישצ'ירסקי ובוגורקוב, שני הקפיטנים והחיילים העומדים בשתיקה על המשמר בהפירה, היו נועצים עיניהם בנחל, בגדתו המערבית הגבוהה, בקנייהסוף, בשיח, בתל-החזה הגרמני, — אך לא ראו שום דבר מיוחד, לא שום דבר בהחלט. "שדים ורוחות!" — קרא מושטקוב בהתלהבות — "ממש שדים-מיער!"

"עברו כנראה", — נשם מישצ'ירסקי לרווחה ופתאום חש שכולו שטוף-זיעה. הקפיטן מושטקוב טילפן אל מטה הרגימנט. הטלפוניסטן הודיע, לא בלי התרגשות: "אתך ידבר מס' 600".

ממרחקיהלילה נשמע קולו העמוק של הקולונל טרביצ'נקו, שכל הדיביזיה מכירה אותו. "נו, מה נשמע אצל טרבקיין?"

"נדמה לי, שהכל בסדר, חבר שש-מאות".

"משמע, שקט אצלך?"

"שקט, חבר שש-מאות".

"אנשי בוגורקוב לא חזרו עדיין?"

"עדיין לא, חבר שש-מאות".

מפקד הדיביזיה שהה כהרף-עין ואמר:

"ובכן, שפיר. לך, שכב לישון, מושטאקוב".

"טוב, נלך לישון".

ואחר-כך, לאחר שתיקה קצרה:

"ובכן, הגרמני שקט?"

"שלוות השקט!"

"והזיקוקין?"

"כן, אך נדירים".

"יורים קצת?"

"פעם בפעם".

"אך לא יותר מדי?..."

"לא, לא, חבר שש-מאות. כרגיל, כתמיד".

בהניחו את השפופרת אמר מושטאקוב:

"חושש היה הזקן".

מְנוּעֵי קְהָלִים אֶת אִיטְלְיָה, מְצַפּוֹן, בְּדֶרֶךְ דְּפִלֹמָטִית; אָנִי

אֶקִימָנָה מְדָרוֹם בְּדֶרֶךְ מְהַפְכָנִית.

דברי קאבור לאחר בגידת צרפת באיטליה,

עם שלום וילה-פרנקא (1859)